

Izaja vsak četrtik in velja
v poštno vred ali v Mariboru
s pošiljanjem na dom
za celo leto 32 Din, pol leta
18 Din, četrt leta 8 Din. Izveza
Jugoslavije 64 Din. Naročnina
se pošlje na upravišče
»Slov. Gospodar« v Mariboru,
Koroška cesta št. 5. —
List se dopolnjuje do odpovedi.
Naročnina se plačuje
vnaprej. Tel. interurban 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5. Rokopis
se ne vrača. Upravišče
sprejema naročnine, inserate
in reklamacije.
Cena inseratov po dogovoru.
Za večkratne oglase primeren
popust. Neaprire reklamacije
se poštno proste. Čekovni
račun poštne urada Ljubljane
10.803. Telefon interurban
113.

14. številka.

Maribor, dne 7. aprila 1927.

61. letnik.

Čast našim poslancem!

Poslanci morajo vršiti svojo dolžnost, ki jo njim nalaga zaupanje ljudstva. Po parlamentarnem načelu ljudstvo samo, to je vsi volilci, ne morejo delati zakonov, niti vplivati na način, kako se vodi državna uprava, marveč je to naloga ljudskih zastopnikov. Iz tega sledi velika važnost vloge, ki jo izvršujejo poslanci, sledi pa tudi kot nekaj samoposebi umevnega za poslance dolžnost, da svojo nalogo izvršujejo vestno v korist ljudstva.

Samoposebi je to umevno, tako smo ravnokar rekli. S to ugotovitvijo pa moramo obenem ugotoviti dejstvo, da vsi poslanci, odnosno vse stranke, ne ravnajo tako. So pač stranke, ki svojo lastno korist stavijo nad korist naroda, so poslanci, ki iščejo sebe in svoje dobro, ne pa dobro ljudstva. Takšne stranke in takšni poslanci so tudi v Sloveniji. Ni treba, da bi jih imenovali po imenu, saj so splošno znani in ljudstvo s prstom kaže za njimi. Zapravili so zaupanje ljudstva in pri volitvah doživljajo poraze za porazi.

Slovenska ljudska stranka pa je vedno smatrala kot svojo prvo in edino nalogo, da brani zahteve ljudstva ter pospešuje njegove koristi po načelih, ki jih je določilo ljudstvo. Po tem vodilu so se ravnali poslanci SLS vsa leta, odkar obstoji stranka. Tako je bilo v nekdanji državi, tako je tudi v sedanjosti. Spremenile so se zunanje razmere, duh pa je ostal isti: duh krščanski in slovenski. In ravno duh je, ki oživlja.

Nekrščanske stranke nimajo oživljajočega duha in zato v njih ni pravega plodonosnega življenja. Samostalnodemokratski stranki je »Narodni dnevnik« pred nekaj dnevi zopet očital, da ni sposobna izgraditi pozitivnega programa. Program ni nič drugega nego izraz duha, ki prešinja celo stranko in vse njene člane. Isti očitke zadeva tudi druge stranke, ki so izgubile zaupanje slovenskega ljudstva, in to sta nekdanja samostojna kmetijska stranka in socialnodemokratska stranka.

Naša stranka se je vestno držala svojega programa in je po njem uravnavala svoje delovanje, bodisi da je bila v opoziciji, bodisi da je bila na vladi. Odkar obstoji sedanja naša država, je naša stranka večinoma bila v opoziciji. Nismo tega krivi mi, marveč nosijo krivdo nekdanji vladodržci v naši državi. Mi nismo hoteli in nismo mogli glasovati za centralistično ureditev države, ker smo smatrali prefrani centralizem kot protiven bistvenim zahtevam in poglavitnim načelom slovenskega naroda. Demokrati in samostojni kmetijski so dali svoje glasove za kruti centralizem in za to nosijo pred slovenskim ljudstvom odgovornost za vse njegove slabe in škodljive posledice. Ko so nastopile ugodne razmere, so zastopniki naše stranke v Beogradu stopili v vlado. Nagib je bil isti, ki je bil merodaven za nje, da so prej dosledno ostali v opoziciji, namreč gospodarski in politični blagor slovenskega ljudstva.

Da je edino ta nagib bil merodaven za vstop naše stranke v vlado, dokazuje delovanje in uspehi naših poslancev, odkar so v vladi. Dosegli sicer niso vsega, kar so hoteli, pa dosegli so veliko, prav veliko. Ako pomislimo, da je bil državni proračun že sestavljen ter od radikalov in radičevcev s Puceljem vred sprejet v finančnem odboru, ko je naša stranka početkom februarja stopila v vlado, se moramo čuditi, da se je našim poslancem posrečilo doseči značne olajšave davkov in različnih dajatev in velike gospodarske ugodnosti za slovensko ljudstvo in poedine njegove sloje. Demokrati in samostojneži so nalagali bremena ter jih množili od leta do leta, našim poslancem pa pripada težka naloga, da ta bremena zmanjšujejo. Ako se jem-

lje v poštev dejstvo, da so državne kase vsled slabega gospodarstva dosedanjih vladodržcev večinoma prazne, ter je le z največjimi naporji mogoče, da se doseže ravnotežje v državnem proračunu, se vidi jasno, kako težka je ta naloga naših poslancev in kako visoko moramo ceniti njihove uspehe.

Neprecenljive važnosti so zlasti uspehi naših poslancev v borbi za avtonomijo Slovenije. To je cilj, ki mu je bila posvečena naša dosedanja opozicija, to je tudi namen, ki mu služi naše sedanje sodelovanje v vladi. Uspehe, ki so jih v tem oziru dosegli naši poslanci, priznavajo tudi druge stranke, kajpada z izjemo samostalne demokratske stranke, ki hoče s hrupnim razbodbijanjem laži pokriti te uspehe. »Narodni dnevnik« v Ljubljani je v svoji številki od zadnje sobote zapisal te-le besede: »Z amandmani (z dostavki k finančnemu zakonu) je dosegla SLS, da bodo vsaj obe slovenski oblastni samoupravi dejansko razpolagali z močjo in da ne bo samouprava ljudstva le na papirju, temveč bo tudi dejansko obstajala. Še nikdar ni imela SLS tako močne pozicije (položaja) v Sloveniji, kakor jo ima sedaj. Je vladna stranka v Sloveniji in v Beogradu. Sloveniji sami pa je vrhu tega priborila čisto izjemno status s tem, da je Slovenija v resnici postala avtonomna.«

Znan pregovor, ki je običajen tudi med slovenskim ljudstvom, pravi: »Čast, komur čast!« Z ozirom na to, kar so naši poslanci za Slovenijo in slovensko ljudstvo storili in dosegli, je treba reči: Čast njim!

Prosvetnim organizacijam in izobraževalnim društvom!

Na razna vprašanja, ki nam prihajajo od raznih društev in organizacij z ozirom na to, kako bo v bodoče s plačevanjem pristojbin za društvene prireditve, javimo, da se med amandmani (dostavki) k proračunu za leto 1927—28 nahaja naslednja oprostitve od plačevanja taks:

Tarifa T. Br. 99a zakona o taksah se izpreminja in se glasi:

1. zabave ob priliki verskih proslav in narodnih svečanosti.
2. Koncerte, zabave in predstave (filmske in gledališke), ki jih prireja šolska uprava, vseučilišna ali šolska mladina v korist dotične šole ali svojega društva.
3. Naučna in prosvetna predavanja, naučne in gospodarske razstave, če se pri tem ne prirejejo tudi veselice.
4. Vse zabave, koncerte, predstave, predavanja itd., ki jih prireja društvo Rdečega križa naše kraljevine in njegovi podobori.
5. Vaje in zabave orlovskih in sokolskih telovadnih društev, tekme kola jahačev, športnih društev, kakor tudi vaje in zabave skavtov in planincev, kadar se prirejejo izključno v namen društev.
6. Koncerte in zabave, ki jih prirejejo prostovoljna požarna (gasilska) društva, ki se sama vzdržujejo, toda izključno za nabavo gasilskih potrebščin in v pomoč svojim članom, ki so se pri požarih ponesrečili.
7. Koncerte in zabave, ki jih prirejejo pooblaščenca invalidska društva v korist društvu in svojih članov, kakor tudi dobrodelna društva v korist društvenih namenov.
8. Za gledališke predstave prosvetnih društev in vaskih čitalnic se plača na račun taks 10 odstotkov od izkupička za vstopnice.

Kakor je razvidno iz tega amandmana (dostavka k finančnemu zakonu), so vsa naučna in prosvetna predavanja, ki jih prirejejo društva, prosta plačanja pristojbine.

Jasjek Mosjenžni pa ni mogel razumeti, kako je mogel od tega dekleta, ki je bila videti tako resna in ošabna, prihajati tako mil, tako lahкотen glas. Pri priči mu je to pretreslo srce, saj je bil sam godec in je to boljše čutil od drugih.

Gre in se ozre, ona pa stopa čez loko z rumenim robcem na glavi, v beli košulji, v rjavem modrecu in rdečem predpasniku na temnem krilu, tako pisana kakor ta cvetnata loka in jasna kot plamenica. Kar obstrmel je.

Ona pa poje od daleč, še sladkejšo, še krasnejšo. Glas se razlega, njemu pa se srce taja.

Ona pa poje še dalje:

»Pridi, Janko, smelo, kjer je v oknu seno,
kjer je v oknu slama, tam so moja mama.«

Jašku je srce poskočilo. Ona pa je pojoč izginila med vrbovjem, ki je rastle pod vasjo.

Srce je trepetalo Jašku. Mislil si je: »Kaj to vendar pomenja? Pa kako je pela? Tako dekle — pa jaz? Saj me niti pogledala ni.«

Sam sebi ne zaupajoč je šel na Gonsjorkovo žago in vse je utripalo v njem.

»No, kako je tam?« je vprašal Gonsjorek. »Ali si od dal žito v mlinu?«

»Oddal.«

»Pa mlinarjevo hčer si videl?«

»Videl.«

»Pa kaj?«

»Nič.«

»Nič?«

»Nič!«

Kar se pa dostaje gledaliških iger, se ni dala doseči popolna oprostitve plačanja taks, marveč bodo prosvetna društva morala plačevati 10 odstotkov od izkupička za vstopnice. Prej so društva morala plačevati 20 odstotkov, le na posebno dovoljenje umetniškega oddelka ministrstva prosvete v Beogradu, ki se je proti plačilu predpisanih kolikov podeljevalo za poedine slučaje, se je taksa mogla znižati na 10 odstotkov. Od zdaj naprej pa je brez vsakega posebnega dovoljenja iz Beograda za gledališke predstave plačati 10 odstotkov od izkupička za vstopnice.

Prosvetna zveza v Mariboru.

Da bomo nasprotnike poznali.

Žerjav si ni upal podpisati lastnega pisma!

Zadnja »Domovina« priobčuje »Pismo iz Beograda«, kjer nekdo govori kot voditelj SDS, podpis pa ni. Zakaj ga ni? V pismu so take neumnosti, pa take zlobne laži, da bi bilo vsakega sram, podpisati se pod tako pismo. Med drugimi so te-le nesmiselnosti: duhovniki predstavljajo poštarje in uradnike, škofova komanda odločuje v bolniškem zavarovanju, delavska zbornica se izpremeni v podružnico jezuitskega samostana itd. Pa menda g. Gregor ja ne pojde v kloster, ko se mu vedno le o jezuitih sanja! — Pa tudi laži mrgoli v pismu, kakor mravelj v mravljišču! Ako bi hoteli jih po vrsti zavračati, bi morali napisati cel list. Pa laž ima kratke noge in tako se je tudi tukaj sama vjela. Priznati je moral, da je SLS ostala vedno ista in da ima on slabo izkušnjo z njo. G. Gregor, upamo, da boste še slabšo imeli. — Drugič pa naj se voditelj pod pismo, ki ga pošilja svojim, vendar podpiše. Če pa ga je sram, da take stvari piše, potem pa naj pusti, kar bi bilo sploh najbolje.

Verna in čostojna »Domovina«.

»Slovenski Gospodar« je že večkrat poročal, kako dostojna in verna je »Domovina«, saj je za njeno vernost pričal sam škof ljubljanski in jo je ravno zaradi te vernosti in dostojnosti — vernikom prepovedal! Pa bi se rada zdaj lepo in nedolžno napravila! Ali je čisto pozabila, kako je pisala »verno in dostojno« o verskih resnicah, kakor n. pr. o presv. Trojici? Ali ni prinašala skoroda v vsaki številki novice in članke, ki so smešili cerkvene obrede in navade, cerkvene organizacije in duhovnike? Posebno še duhovnike. Še v dokazovanju svoje vernosti in dostojnosti se ni mogla otresti te svoje navade. Pisanje ob jubileju sv. Frančiška je bilo nad vse dostojno in je kazalo tako globoko vernost »Domovine«, da so se še njeni naročniki zgržali nad tem. — Sicer pa moramo priznati, da se dandanes »Domovina« zatajuje in prikriva svoj pravi namen ter se skuša vsiliti v naše domove. Toda njen račun je prekrizan, kar bo čutila, ker slovenska družina je toliko dostojna in verna, pa drugače, kakor »Domovina«!

Pucelj je samega sebe izpovedal!

Bivši kmetijski minister Pucelj je mislil, da je njegov govor tako duhovit in tako imeniten, da ga je »Kmetijski list« priobčil čisto dobesedno. A ravno v tem je g. Pucelj pokazal, da govori bi še znal, da pa delati ni znal! Tako javno še nikdo ni samega sebe izpovedal, kot je to storil Pucelj. Naš minister g. dr. Kulovec ima šele dober mesec to ministrstvo, pa je že tak red naredil in toliko koristil kmetiskemu stanu, kakor Pucelj ves čas, kar je bil minister, tega ni storil. Kar pa je še slabega, pa ni krivda g. dr. Kulovca, ampak njegovega dolgotrajnega prednika g. Pucelja. In ko je Pucelj bilal nered, pa zaostalost, pa nedelavnost in premajhni proračun kmetijskega ministrstva, je

»To te je čuvalo, kar si izkusil v Koščeliskah, kaj ne?«
»Kje so tiste deske, ki naj bi jih žagali?« vpraša Jasjek.

»Oho!« je pomislil stari Gonsjorek.

»Ne verjamem, da si bil varen, ko tako hitiš na delo.«

— Na glas pa je rekel:

»Deske? Deske so pripravljene, kar pojdi! Ampak zdi se mi, da se ti bodo danes roke tresle.«

Jasjek ni odgovoril in je šel deske rezat.

Stari Gonsjorek pa je šel mazat voz, ker se je pripravil na semenj v Novi trg. Vrteč kolo na osi je mrmral: »Sam Bog ve, kaka čarovnja tiči v tej deklini? Pa ne samo v njej, sploh v ženskah! Kdo ve, ali tiči to v nogi, ali v glavi, ali v čem drugem, ali v vsem skupaj? A če se je lotiš, po tebi je! E kaj, jaz sem že star. Sedemdeseto sem že izpolnil o svetem Jakobu... Ej, če bi se mi jih vrnilo kakih dvajset! A kar sem doživel, to sem doživel, kar sem videl, to sem videl. Videl sem Kurnotovo Antčko in Kasjo Dlugopolsko in mojo rajnko prvo ženo, ki je bila vendar lepa, in Kaška Valka iz Podbrezja mi je skoro srce izrvala iz prs, take pa vendarle še nisem videl, kakor je županova Marina. Slišal sem od starih ljudi o čarovnicah, ki so škodo delale ljudem; prav take so morale biti. Ko bi ne vedel, čigava je, ko bi ne poznal njenega očeta in rajnko mater, ko bi ne vedel, kako so jo h krstu nesli v Ludzimirz, kdo ji je bil za botra, bi rekel, da v njej nekaj tiči. Odkod je to prišlo med ljudi? S kake zvezde, ali iz kake podzemeljske jame? Kakšni peklenščiki so ji zamenjali oči, ker podobnih še nobena ženska ni prinesla na svet... Hej!... Dobro sem namazal voz, ne bo cvilil, da ne bo Malgozata (Margareta) zopet od jeze menčala na sedalu. Hej! To so mi gotovo zopet napravili sami hudobci, da sem vzel mlado ženo! Kazen božja! Ko bi se mi vsaj vrnilo tistih dvajset let!... Ino, božja volja!«

Kako Jasjek Mosjenžni ni mogel najti sreče.

Poljski spisal K. Przerwa-Tetmajer; preložil Al. Benkovič.

Stari Gonsjorek je malo pomolčal, potem pa se je zamejal in rekel: »Ej — čemu toliko vprašujem, saj imam sam na glavi najboljši pripomoček zoper vse čarovnije.«

In se je pogladil po sivih lasih.

»Pojdi, Jasjek, bova ječmen vsula v vrečo...«

V Jaška Muziko pa kakor da je strela udarila.

Gre, vrečo nese na plečih, pride k mlinu in pred njim stoji županova Marina.

»Greš v mlin?« vpraša.

Jasjek jo pogleda, noge se mu pošibe, obledi v obraz, da je komaj vrečo obdržal na plečih. Kakor blisk je udaril vanj Marinin pogled.

Ona pa se samo posmeje, da ji je samo zaigralo okrog ozkih ustnic, in ga smelo gleda od zgoraj doli, on pa stoji pred njo sključen pod težko vrečo.

»Pojdi,« pravi, »da oddava.«

Jasjek je oddal žito v mletev.

»Ti nisi tukaj?« pravi Marina. »Ali nisi tisti Jasjek Muzika od Gonsjorka?«

»Sem.«

Ni ga vikala, ampak tikala kot pastirja.

»Jutri zjutraj pridi po moko.«

»Bom.«

Hotel je reči: »Ostanite z Bogom!« a ona ga ni več pogledala in je od mlina šla proti domu čez loko.

Zdaj pa je zazvonil Marinin glas, da je kar odmevalo po zraku. Pela je tako lepo, tako sladko, tako čudovito, kakor se poje otroku uspavanko.

bičal samega sebe in razkrival svoje lastne pregreške ministrske. Da pa ne bo ostalo zgolj pri spovedi, bode dobil tudi malo pokore, ki mu jo bo naložil slovenski volilec, ko ga bo pri prihodnjih volitvah poslal domov v Velike Lašče. Kajti »Kmetijski list« je sklenil razdeliti in razgnati ljudi takole: duhovnike v cerkev, učitelje v šolo, uradnike v pisarno, mesarje v mesnico. Ubogi Pucelj!

Zboljšanje Puceljevega proračuna.

Ko je naša stranka stopila v vlado, je bil načrt proračuna že izgotovljen od RR vlade. Kratko časa je bilo še na razpolago, da bi se izpremenilo v kmetijskem ministrstvu popolnoma vse, kakor je želela SLS. Vendar se ji je posrečilo, da je marsikaj spravila v proračun, česar prej v njem ni bilo. Na zahtevo ministra za kmetijstvo dr. Kulovca se je izpopolnil proračun tega ministrstva s sledečimi krediti: za gospodinske tečaje po deželi 220.000 Din, za pobiranje rastlinskih bolezni in škodljivcev 120.000 Din, za organizacijo državnih postaj za selekcijo semen 300.000 Din, za dodeljevanje trijerjev občinam in kmetijskim društvom 200.000 Din, za pomoč vzornim posestvom 800.000 Din, za odkup žrebecv od sedanjih gojilcev 300.000 Din, za premije in licenciranje žrebecv 100.000 Din, za licenciranje bikov 200.000 Din, za pomoč pri raznih nesrečah 5.500.000 Din, za pomoč pri graditvi vaških vodnjakov in cistern 150.000 Din; za agrarne operacije ljubljanske in mariborske oblasti 200.000 Din, za nabavo seruma in drugih zdravil za živino 200.000 Din, za odškodnino za okuženo živino 180.000 Din; skupno 7.034.866 Din. Za toliko se je popravil proračun bivšega radičevskega ministra g. Pucija. — To seveda ni nič, piše »Kmetijski list«. Pa naj se mu človek ne smeji, če je tako kratkoviden, ali pa naj se ne jezi, če je tako hudoben, pa zlobno zavija resnico.

Državna politika.

V NAŠI DRŽAVI.

Proračun je sprejet. Kakor je sedanja vlada vedela vse urediti, da bo proračun pravočasno sprejet, tako se je zgodilo. Opozicija, vsa zmedena, ni vedela, kaj naj stori. Prijavljala je govornikov do 100 po vrsti, da bi tako zavlekla proračun preko 1. aprila in s tem otežila vladni stališče. Toda vsi razdiralni poskusi neresnih radičevcev in že besnih samostojnih demokratov so se ponesrečili. Proračun je bil sprejet: zanj je glasovalo 156, proti pa 126 poslancev. Vlada je torej v tem slučaju imela 30 glasov večine.

Nova vlada! To je dnevni klic in dnevni naslov v demokratskih časopisih. Vsaki dan napovedujejo novo vlado, kakor da ne bi vedeli, da že imamo novo vlado, v kateri je vendar enkrat zastopan tudi slovenski narod. Ta vlada, ki dela, ima zaupanje cele države in si bodo nasproti niki zobe potrti, če jo bodo poskusili izgristi.

Spor v radikalni stranki. Dostikrat se zgodi, da pride že v mali družini do malega spora zaradi različnega mnenja v kaki zadevi. Pa zavoljo tega še ni rečeno, da mora vse narazen! In tako se je zgodilo, da je bil predsednik narodne skupščine Trifkovič o sklicanju skupščinskih sej drugačnega mnenja kot predsednik vlade Uzunovič. Opozicija je seveda takoj videla velik spor, ki bi naj imel velikianske posledice kot padec vlade in še hujše reči. Pa se je spor polegel in je med obema popolen sporazum. Nade nasprotnikov pa so šle s 1. aprilom po vodi. Tudi ostali spori, ki so bolj osebnega kot stvarnega značaja, se bodo polegeli, ker ne bi mogli v javnosti najti nobenih zagovornikov.

Skupščinske seje odgojene do 19. aprila. Ker je minister dr. Maksimovič zoper obtožbo prejel še 10 dni časa odloga za razpravo in pridejo v tem še katoliški velikonočni prazniki, ne bo narodna skupščina zborovala do 19. aprila.

Radičev strah pred SLS. Radič napoveduje še ta mesec novo vlado, v kateri, tako pravi, je lahko vsaka stranka, le SLS ne. SLS je namreč tista, ki se je za njega potegovala, ki mu je pripravila pot v Beograd, ki pa mu ovira pot v Slovenijo, nad katero bi Radič ravno tako rad gospodaril kot je nekoč nad Hrvaško Radičev strah je dobro utemeljen, ker neresna stranka besedičenja se mora bati resne stranke dela.

Tako je stari Gonsjorek, ki je imel žago, godrnjal sam pri sebi in z vso vsmo mazal voz zaradi svoje druge žene Malgozate.

Jasjek Muzika pa se je v notranjosti že čisto raztajal. Reže deske, v oči pa ga bode Marinina lepota in v ušesih mu igra njeno petje. — Marisja Hoholovska, Marisja Daljna je bila kakor med, ta pa je kakor ogenj. Omamila ga je s petjem, priliznila se mu je, — a zakaj? Da brez vzroka ni tako pela, o tem je bil prepričan. Gotovo ga je kje videle, najbrž v cerkvi, nekdo ga ji je moral pokazati. . . . Neresni Jasjek Mosjenžni je imel že tako srce: tristo se mu jih je lahko po vrsti obesilo na vrat, a on se še zmenil ni. Kadar je pa naletel na svojo, takrat pa z Bogom! V njem ni bilo več niti žile, niti rebra — sam vosek ga je bil.

»Kaj, ko bi poskusil?« misli sam pri sebi.

»Nikar ne poskušaj!« odgovori sam sebi. »Nimaš sreče.«

»Tam nisi imel sreče, mogoče mi bo pri tej Bog naklonjen.«

»Takemu, kot si ti, ne bo naklonjen.«

»Ko bi jo le še enkrat videl!«

»Saj pojdeš jutri po moko . . .«

»In Marisja Hoholovska?«

Toda spomin na Marisjo Hoholovsko se je v težkem, a umetniško dovtetnem Jaškovem srcu razlezel kakor na dež postavljena slika.

»Marisja Daljna? . . . Ko bi me bila hotela . . . A ona noče nikogar . . .« In ta tehtna beseda je udušila v Jašku notranjo že izginjajočo razdvojenost.

Tistega dne, bilo je zvečer v juliju in zvezde so se iskrite na nebu, je Jasjek dolgo igral na vrbovo piščalko, ker je znal svirati prav na vse. Sedel je na dvorišču na kladi za sekanje drv, stari Gonsjorek pa je na postelji le-

Oblastne skupščine bodo zdaj po sprejetju proračuna v Beogradu in po izvedbi vseh pooblastil v tem oziru postavile proračune za posamezne oblasti. Zborovale bodo kmalu po velikonočnih praznikih.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Naš spor z Italijo še ni uravnan. Ker se je Italiji ponesrečila nakana, da bi že zdaj preko Albanije korakala na Balkan, se je skušala rešiti vsaj pregleda in mednarodne komisije. Ta bi namreč morala ugotoviti, da je Italija resno mislila na vojni pohod. Zdaj bosta obe državi, naša in italijanska, uredili spor med seboj brez posredovanja drugih držav ali Društva narodov. Toda pogoj, pod katerim je sploh mogoče misliti na mirno sožitvenje obeh držav, je ta, da Italija opusti vsako sovražnost zoper Jugoslavijo in Jugoslovane, tudi zoper tiste, ki so še v Italiji. Kajti nemogoče je, da bi Jugoslavija čisto brezbrizno gledala, kako Italija zatira naše Slovence na Goriškem in Primorskem, kako jim jemlje vse pravice do lastnega jezika in kulture, ko je začela celo v cerkvah izrivati slovenski jezik in preganjati celo slovensko molitev. Spor z Italijo torej še nikakor ni poravnal, pač pa je vsaka vojna nevarnost izključena.

Kaj bo na Rumunskem? Kralj Ferdinand, oče naše kraljice Marije, je bil nad en teden v umirajočem stanju. Ker se ni urejeno prestolonasledstvo, kdo bo za njim kralj Rumunski, se je bati velikih notranje-političnih zapletljajev. Ako bi stranka bivšega prestolonaslednika Karola in stranka, ki ga ne mara več priznati za prestolonaslednika, uredili zadevo mirnim potom, bi bilo za Rumunijo in za vse sosedne države, tudi za našo, zelo dobro. V nasprotnem slučaju pa se zna zgoditi, da pride do domačega, morda celo krvavega boja. Naša kraljica se že dalj časa nahaja v Rumuniji. Tudi kralj Aleksander bode odpotoval tjakaj.

Volitve v Avstriji so sedaj edina skrb vseh Avstrijcev, kjer se vse stranke z največjo vneto pripravljajo na nje. V boju so tri skupine: Socijalisti na eni strani, veleposestniki na drugi, vmes pa močna ljudska stranka, kršč. socialna kot se imenuje. Po mestih bodo zmagali socijalisti, dežela pa stoji za krščanskosocialno stranko, katero bodo podpirali tudi koroški Slovenci, da bodo tako tudi v nemški stranki imeli svojo zaslombo, da bodo tako lažje dosegli svoje pravice.

Vojska na Kitajskem se nadaljuje. Kantonska vojska prodira v severno Kitajsko. Čangtsolin na hitro utrjuje Peking in ostala mesta. Evropejci beže tudi iz severne Kitajske. Angleška pošilja v svet grozovite vesti, kaj vse se godi na Kitajskem. Druga poročila javljajo, da gre za vseplošen nov naroden pokret Kitajske, ki je pa istočasen tudi gospodarski v smislu kot je bilo pred leti v Rusiji.

V Indiji nastajajo nemiri. Anglija ima vedno večje skrbi. Njena svetovna moč se ruši. Na Kitajskem je svoj vpliv že izgubila. Po vzgledu Kitajske se je začelo hujskati zoper Anglijo tudi v Indiji. Angleška bi po teh izgubah postala beraška, ker jo zdaj predvsem le te kolonije redijo. Gotovo je, da se bo zato začela bolj živahno vmešavati v evropske zadeve, da si vsaj tu obdrži svoj vpliv.

Kaj je novega?

Romanje na Velehrad od 12. do 18. avgusta leta 1927. Na pobudo jugoslovanskih škofov se bo v proslavo velikega slovenskega jubileja ob 1100-letnici našega apostola in prosvetitelja sv. Cirila priredilo prvo slovensko romanje na Velehrad. Med potjo si bomo ogledali najlepše slovaške in češke kraje ter stopili v stik z bratskim češkim in slovaškim katoliškim ljudstvom. Čehi in Slovaki se že pripravljajo za bratski sprejem slovenskih romarjev. Organizacija romanja je poverjena Apostolstvu sv. Cirila in metoda ter podpisaneu odboru. Po dogovoru s češkim Apostolstvom sv. Cirila in Metoda se je določil naslednji program: dne 12. avgusta popoldne odhod iz Ljubljane, zvečer odhod iz Maribora. Dne 13. avgusta zjutraj prihod na Dunaj; ogledovanje mesta. Okoli štirih popoldne odhod v Bratislavo, slovaško prestolnico. Dne 14. avgusta (nedelja) služba božja v Bratislavi. Okoli 9. ure odhod iz Bratislave, vožnja skozi najlepše slovaške kraje (kosilo bode v Trenčinu) do velehradске postaje (Uhersko Hradišče. Ob

žeč godrnjal: »Le piskaj, le — boš že še piskal, nič se ne boj . . .«

In to noč je Jasjek Mosjenžni malo spal. Šele proti jutru je trdno zaspal in zdelo se mu je, da vidi procesijo in v sprevodu Marisjo Hoholovsko, ki proti njemu obrača obraz. On stoji ob strani, ona pa mu reče: »Vidiš, Jasjek, taka je moja nesrečna usoda!«

Nato je izginila, Jašku pa se je zdelo, kakor bi letel v prepad.

Drugi dan gre zgodaj v mlin po moko. Čim bliže je bil mlinu, tem bolj mu je postajalo vroče. Marina stoji na vratih.

»Hvaljen bodi . . .!« veli Jasjek in sname klobuk.

»Na veke, amen!« odgovori Marina.

»Ali je moka?«

»Je.«

Sama mu jo je odmerila in se pri tem parkrat zadela obenj s kolenom. Dolgo se ni mogel odločiti, da bi jo pogledal, a ko se je ozrl vanjo — takrat ga je pogledala s tako žarečimi očmi kot sveče na oltarju. Kar streslo ga je.

Ko se je že domov odpravljal, mu reče Marina:

»Jasjek, veš, konjskega hlapca sem spodila. Ali bi ti prišel k nam?«

»Jaz?«

»Ti!«

»K vam?«

»K nam, seveda!«

Gleda jo: pred njim stoji kot zora.

»Ali bi me vzeli? Res?«

»Kajpak! Misliš, da se norčujem?«

Jašku se je delala pred očmi zdaj tema, zdaj svetloba.

»Pridem!«

»Zahvali se Gonsjorku in preseli se k nam!«

šestih popoldne prihod na Velehrad. Pozdravi, večernice; priložnost za spoved. Dne 15. avgusta popoldne odhod v Prago. Dne 16. in 17. avgusta ogledovanje Prage; vmes izlet v Staro Boleslavo, slavno češko božjo pot (kraj mučeniške smrti sv. Václava). Dne 18. avgusta prihod v domovino (skozi Dunaj in Maribor). Cene: II. razred 1500 Din, III. razred 900 Din. V tem je vračunjena vožnja, hrana in prenočišča. Skupna hrana se prične z večerjo v Bratislavi. Ves čas se bomo vozili s svojim posebnim vlakom. Na Slovaškem in Češkem nam bodo pri vodstvu pomagale slovaške in češke katoliške organizacije. Prijaviti se je treba čim prej, najkasneje pa do konca maja. Ker je za romanje veliko zanimanje, zato opozarjamo, naj se romarji čimprej prijavijo. Vsak prigradenec dobi začasni program in položnice, da takoj po prijavi plača prvi obrok: za II. razred 400 Din, za III. razred 300 Din. Ostala svota se mora plačati v dveh nadaljnjih enakih obrokih. Drugi obrok mora biti plačan do 10. junija, cela svota pa najkasneje do dne 10. julija. — Odbor za romanje na Velehrad: Maribor, Glavni trg 7.

Osebná vest. Vlč. g. župnik pri Sv. Bolkanku na Kogu. g. Franc Planinc, ki se je zdravil dalje časa v mariborski bolnici, se je na lastno željo prepeljal v bolnico v Ormož, kjer je tudi bližje župniji.

Bivši veliki župan dr. Pirkmajer v pravi luči. Žerjavovo časopisje od »Jutra« do »Domovine« ne neha, v zvezde kovati upravne in pisateljske zmožnosti bivšega velikega župana mariborske oblasti g. dr. Pirkmajerja. Pirkmajerja so dvignili samostojni demokratje na mesto velikega župana, akoravno je bil premlad za to čast in tudi ne dovolj usposobljen za to važno službo po svojih zmožnostih ter izobrazbi. Brž, ko je nastopil g. Pirkmajer službo velikega župana, si je vzel za svojega osebnega tajnika našega odličnega pristaša g. dr. Stanka Majcen, sina znanega pisca bogzna koliko gospodarskih člankov za naš list, g. prof. Gabrijela Majcen. Vse ono, kar je g. Pirkmajer izdal tiskane, vse okrožnice in tudi ono spomenice ob otvoritvi oblastne skupščine je sestavil g. dr. Stanko Majcen in je pod duševno delo našega pristaša podpisal dr. Pirkmajer same svoje ime in nič drugega. Bivši g. veliki župan je znal le na zunaj kazati dostojanstvo velikega župana, se voziti okrog v avtomobilu, pritiskati na našo stranko ter časopisje in gladiti in izkazovati vse mogoče ugodnosti dr. Žerjavovim demokratom. Še enkrat pribijemo, da je ureditev mariborske oblasti le po imenu in po podpisih delo dr. Žerjavovega prijatelja dr. Pirkmajerja, a v resnici pa je upravljal ter vodil mariborsko oblast naš pristaša, član katoliškega visokoskolskega društva g. dr. Stanko Majcen, katerega je takoj pri vstopu naše stranke v vlado poklical v ministrstvo za socialno politiko g. dr. Gosar. Ako »Jutro« in »Domovina« ne bosta nehala svojega miljenca dr. Pirkmajerja kititi s pavovim perjem, bomo še javnosti marsikaj razodeli, kak veliki župan je bil samostojni demokrat dr. Otmar Pirkmajer, ki sedaj skuša zbrati vse takozvane naprednjake v skupno fronto proti SLS. — e—

Oblastni odbor v Mariboru je znova naročil 4000 komadov »Distola« in sicer 2000 komadov za Prekmurje, koder je metuljavost napravila najhujšo škodo, 500 komadov za okraj Šmarje, 500 komadov za okraj Ptuj, 500 komadov za okraj Maribor desni breg in 500 komadov za okraj Maribor levi breg. — Skupno je dosedaj oblastni odbor nabavil 10.000 komadov »Distola«.

Zanimiv pustolovec. Mariborska policija je dobila iz Züricha obvestilo, da je bil tam aretiran neki Franc Bardossy iz Prekmurja, pri katerem so dobili dva potna lista, glaseča se na imeni Eduard Zagar in Edmund Antončič. Aretiran je bil radi raznih pustolovščin. Zürška policija je napravila dober plen, ker spada Bardossy med najnadbudnejše naše pustolovske junake. Rojen je v Martijancih pri Murski Soboti. Pridobil si je olikano in prijetno vedenje, znal se je postaviti v vsaki družbi. V Andrijevcih je izmamil od nekega Lajoša Kovača 2000 Din in 500 Dol, češ, da mu bo preskrbel potni list za Združene države. S tem denarjem je pobegnil koncem leta 1925 v Maribor, kjer se je začel veselo življenje. Predstavljal se je kot baron Ferenz von Vardossy iz Prekmurja ter dobil stike z raznimi mariborskimi krogi. Vedno ga je bilo videti v Veliki kavarni in Centralu. Nenadoma pa je iz Maribora izginil, z njim pa je odšel tudi sin mariborskega hišnega posestnika W. Odšla sta baje v London in za Bardossyja se dalje časa ni prav izničesar vedelo, dokler ni naš konzulat v Parizu obvestil

»Ali ste govorili o tem z županom, z očetom?«

»Oče vse naredi, kar jaz hočem.«

»Torej od kdaj?«

»Čprav kar od danes.«

Jasjek se napoti proti žagi, da odpove Gonsjorku, Marina pa je sedla na prag in zapela. In za Jaškom so se vili taki vroči, zvočni spevi, kakor vrbove šibe, kakor plapolajoče pajčvine jeseni, šumele nad Jaškovo dušo in jo opletale, da mu je kri iz rok in nog ušla v prsi. Tako je vplivalo nanj Marinino petje.

»Snedlo te bo dekle«, je rekel Jašku stari Gonsjorek, ko mu je odšteval plačo.

»Naj me le sne! Ali veste, kaj je rekel Janosik, ko so ga mučili in ga hoteli še obesiti? Ko ste me spekli, me pa še pojelite!« je odgovoril Jasjek.

In čudni časi so prišli zanj.

Marina kot kraljica hodi po gospodarstvu in po mlinu, on pa okrog nje kot okrog kraljice. Besede pa nobene — Jasjek gine, jesti ne more, spati ne more, muči se, vsaj njene obleke bi se rad dotaknil — a nič. Njej pa se samo oči bliskajo in ziblje se v bokih kakor valovi na Rogožniku. Jasjek sam sebe ni mogel več premagovati, vse to deluje nanj kakor bolezen.

Bil pa je tako neodločen, da ni imel niti toliko poguma, da bi se Marini približal vsaj za korak.

Vse mu je obtičalo v grlu in v prsih.

Neko jutro je pomislil sam pri sebi: »Kaj se bom mučil tukaj? Vsemu se odrečem in pojdem kamorkoli!« To je bil njegov trden sklep.

In se je prigodilo, da je med obedom prišel h Kružlovim deček, trileten sinček Filomene Komperdove, sorodnik rajne županje.